

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13Co/143/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8319200269
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Baran
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8319200269.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Barana a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Andreja Radomského v právnej veci žalobcov: 1/ I. W., nar. XX.X.XXXX, bytom G. XXX/XX, XXX XX C., Q. M. 2/ N. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXX, XXX XX D., Q., zastúpení JUDr. Martinou Stankovičovou, advokátkou, Duchnovičovo námestie 1, 080 01 Prešov proti žalovanému: D. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom Q.. Z. XXXX/XX, XXX XX R., zast. JUDr. Martinom Staroňom, advokátom, Hlavná 89, 080 01 Prešov, o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke a uznania dlhu, o odvolaní žalobcov v 1. a 2. rade voči rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 12C/3/2019 - 132 zo dňa 10.6.2019 jednohlasne takto

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok.
- II. Žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie domáhali určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke znejúcej na sumu 120.000,- eur uzatvorenej medzi žalobcami a žalovaným, o ktorej skutočnosti bola spísaná notárska zápisnica č. N X/XXXX, Nz X/XXXX, T. X/XXXX, notárom N.. D. S., ako aj neplatnosti uznania dlhu zapísaného v notárskej zápisnici č. N X/XXXX, Nz X/XXXX, T. X/XXXX.

2. Okresný súd Humenné, ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“), napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Súd žalobu z a m i e t a.

II. Súd p r i z n á v a žalovanému vo vzťahu k žalobcom v 1. a 2. rade náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku.“

3. Právne súd prvej inštancie vec posúdil podľa ust. § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku.

4. Svoje rozhodnutie odôvodnil po právnej a skutkovej stránke tým, že zástupca žalovaného zotrval na písomných vyjadreniach, a to tak zo dňa 1.3.2019 ako aj zo dňa 18.4.2019. Navrhoval žalobu v celom rozsahu zamietnuť ako nedôvodnú. Keďže predmetom žaloby je určenie neplatnosti tak zmluvy o pôžičke ako aj uznania dlhu, poukazoval na to, že žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem, pretože v zmysle § 137 Civilného sporového poriadku takáto žaloba o neplatnosť právneho úkonu nie je prípustná, pokiaľ to nevyplýva zo zákona a takáto možnosť nevyplýva zo zákona z ust. § 137 CSP. Zástupca žalovaného ďalej poukazoval na to, že notárska zápisnica bola spísaná u notára N.. S., teda

ide o najprísnejšiu formu právneho úkonu v zmysle § 47 Notárskeho poriadku, pričom v rámci tejto notárskej zápisnice zo dňa 2.1.2012 nebol zo strany žalovaného a ani zo strany notára na žalobcov vykonávaný žiadny nátlak. Pokiaľ právna zástupkyňa tvrdila, že išlo o nejaký nátlak alebo donútenie, tak v zmysle judikatúry je nutný buď fyzický nátlak alebo psychické donútenie. Fyzický nátlak bol absolútne vylúčený, keďže išlo o spísanie notárskej zápisnice notárom na notárskom úrade. A takisto aj psychický nátlak bol vylúčený. Taktiež nepovažoval za pravdivé tvrdenia zástupkyne žalobcov, že malo ísť o zastretý právny úkon, kde by malo ísť len o zabezpečenie nákladov na exekúciu. Tieto skutkové tvrdenia žalovaný poprel a žalobca ich nijakým spôsobom ani nepreukázal. K tomu, že suma 120.000,- eur ako pôžička bola reálne prevzatá, uviedol, že v notárskej zápisnici na prvej strane samotní účastníci konania uviedli: „Osvedčujem, že účastníci pán I. W. ako osoba povinná č. X a pani N. W. ako osoba povinná č. X vyhlasujú, že uznávajú svoj dlh voči pánovi D. Q. ako veriteľovi a osobe oprávnenej vo výške 120.000,- eur s prísľušenstvom, ktorý dlh vznikol z titulu pôžičky, ktorú povinné osoby prevzali od osoby oprávnenej pred podpísaním tejto dohody, čo potvrdzujú svojimi podpismi v závere tejto zmluvy“. Aj v ďalšej časti notárskej zápisnice je uvedené, že osoba povinná č. X a osoba povinná č. X svoj dlh uznávajú čo do dôvodu a rozsahu a zaväzujú sa ho uhradiť v pravidelných mesačných splátkach podľa nasledujúceho splátkového kalendára. V tejto súvislosti uviedol, že žalobcovia ako povinní dobrovoľne platili tieto jednotlivé pravidelné mesačné splátky a takýmto spôsobom uhradili tento svoj dlh z notárskej zápisnice zo zmluvy o pôžičke v sume 20.000,- eur, čo vo svojich písomných podaniach žalobcovia ani nepopreli a práve naopak, tak potvrdili, že zaplatili čiastočne sumu 20.000,- eur. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žalobu bolo potrebné zamietnuť. Právne skutočnosti sú podmienky či predpoklady ustanovené právnou normou, ktoré determinujú vznik, zmenu a zánik právnych vzťahov. Podľa toho či sú prejavom vôle ľudí alebo vznikajú nezávisle od ich vôle právne skutočnosti delíme na subjektívne a objektívne. Medzi subjektívne právne skutočnosti patria aj právne úkony, a teda aj v danom prípade zmluva o pôžičke a uznanie dlhu. V danej veci sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti právnych úkonov, ktoré je potrebné považovať za právne skutočnosti, a teda túto žalobu je potrebné považovať za žalobu podanú podľa § 137 písm. d/ CSP. V zmysle tohto ustanovenia takúto žalobu možno podať iba v prípade, ak to vyplýva z osobitného predpisu (napr. žaloba na určenie neplatnosti právneho úkonu skončenie pracovného pomeru, žaloba nájomcu na určenie neplatnosti výpovede z nájmu, žaloba na určenie neplatnosti dražby atď.). Pretože žiaden iný osobitný právny predpis neumožňuje podanie žaloby o neplatnosť právnej skutočnosti, t.j. neplatnosť zmluvy o pôžičke a taktiež podanie žaloby o neplatnosť uznania dlhu, podľa názoru súdu žalobcovia nemohli podať takúto žalobu.

5. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 a ust. § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorých žalovanému ako úspešnej strane sporu vo vzťahu k žalobcom, priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6. Proti rozsudku podali včas odvolanie žalobcovia, ktorí uviedli, že podstatný vo veci je vždy obsah podania. Rozhodujúci pre obsahovú stránku podania je § 124 CSP, podľa ktorého je bezpredmetné, ako je podanie nazvané, ak je z jeho obsahu zrejmé, čo sa ním sleduje. Ust. § 124 ods. 1 CSP predstavuje dôležité interpretačné pravidlo, podľa ktorého každé podanie je nutné posudzovať podľa jeho obsahu, teda podľa toho, ako bolo navonok prejavené, nie podľa toho, ako bolo označené v nadpise. Pre posúdenie podaní preto nie je významné ako ich strana označila, že ich označila nesprávne alebo že ich neoznačila vôbec, ani to, aký obsah im strana prisudzuje. V prípade, že podanie nemá zákonom stanovené náležitosti, ide o vady podania. Vadou je aj nezrozumiteľnosť alebo neurčitosť podania. Nezrozumiteľným podaním je najmä také podanie, ktoré vzbudzuje pochybnosti o obsahu podania. Súd prvej inštancie mal teda postupovať podľa ust. § 129 ods. 1 CSP. Z uvedeného je zrejmé, že ak aj žalobcovia v žalobnom návrhu uviedli, že sa domáhajú neplatnosti právnych úkonov, je logické a zrejmé, že vzhľadom na túto neplatnosť by žiadny nárok žalovaného z týchto právnych úkonov nikdy nevznikol. Žalobcovia majú za to, že v prvoinštančnom konaní mali byť odstránené vady návrhu. Ak by aj v konaní neboli vady návrhu odstránené, súd mal v konaní pokračovať, nakoľko zo žalovaného návrhu bolo nepochybné, čo žalobcovia podaným návrhom sledujú, t. j. určenie, že nárok žalovaného zo zmluvy o pôžičke a uznania dlhu nevznikol, resp. medzi žalobcami a žalovaným nevznikol právny vzťah zo zmluvy o pôžičke a uznania dlhu. Takýto žalobný návrh mal byť subsumovaný nie pod ust. § 137 ods. 1 písm. d) CSP o určenie právnej skutočnosti, ale pod ust. § 137 ods. 1 písm. c) určenie toho, či tu právo je alebo nie je. Z týchto uvádzaných dôvodov žalobcovia tvrdia, že išlo o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci realizáciu práv žalobcov, ktorý dosiahol takú intenzitu, že táto odôvodnila záver o tom, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Teda je naplnený odvolací dôvod v zmysle ust. §

365 ods. 1 písm. b) CSP. Na základe uvedeného žalobcovia žiadali zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie s tým, že žiadajú, aby odvolací súd vyslovil pre nové konanie prvoinštančného súdu právny názor, že tento súd je viazaný obsahom žalobného petitu, nie jeho formuláciou, a preto súd prvej inštancie v ďalšom konaní predmetnú vadu podania odstráni a ďalej bude pokračovať v konaní so zmeneným petitom. Obsah predmetného petitu žaloby v podanom odvolaní žalobcovia citovali.

7. Voči žalobcami podanému odvolaniu podal žalovaný vyjadrenie k odvolaniu žalobcov, v ktorom uviedol, že žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke a neplatnosti uznania dlhu podaná žalobcami bola jednoznačne žalobou podanou podľa ust. § 137 písm. d) CSP a keďže možnosť takejto žaloby nevyplýva z osobitného právneho predpisu, je takáto žaloba od účinnosti CSP neprípustná a musí byť zamietnutá. V podanom odvolaní sa žalobcovia snažia konvalidovať svoje pochybenia a poukazujú na to, že súd prvej inštancie nebol viazaný žalobným petitom a že oni sa vlastne nedomáhajú určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke a uznania dlhu, ale domáhali sa určenia, že nárok žalovaného zo zmluvy o pôžičke a uznania dlhu nikdy nevznikol a že súd prvej inštancie mal odstrániť vady návrhu. Uvedené tvrdenia žalobcov od začiatku právne zastúpených advokátkou, sú nezmyselné. Advokátka podala žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu, na pojednávaní sa domáhala neplatnosti právneho úkonu a nakoniec v podanom odvolaní tvrdí, že ňou podaná žaloba mala vady, ktoré mal súd ako vady podania odstraňovať v prvoinštančnom konaní, nakoľko jej podanie nemalo zákonom požadované náležitosti. K tomu žalovaný uviedol, že žaloba mala všetky náležitosti podania, obsahovala označenie účastníkov, skutkový stav, ako i žalobný petít. Žalobný petít bol určitý a zrozumiteľný, napísaný advokátskou kanceláriou. Žalovaný žalobný petít bol v minulosti za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku bežný, nebol vadný a súdy bežne rozhodovali o takýchto žalobách a uvažovali takéto výroky vo svojich rozsudkoch. Nemožno sa preto vyhovárať na to, že žalobný petít bol vadný a celé podanie bolo vadné a súd prvej inštancie mal odstraňovať vady podania. Za správnu formuláciu žalobného petitu v súlade s platným a účinným Civilným sporovým poriadkom je zodpovedný žalobca o to viac, keď je právne zastúpený advokátom. Nemožno preto akceptovať argumentáciu žalobcov, že ich podanie malo vady a že súd prvej inštancie mal tieto vady odstraňovať. Na jednej strane žalobcovia tvrdia, že ich podanie malo byť posudzované podľa obsahu, nie podľa označenia, pričom z obsahu sa údajne domáhali a sledovali to, že nárok žalovaného nevznikol, čo nie je pravda, nakoľko žalobcovia sa toho nedomáhali a na druhej strane súčasne tvrdia, že ich podanie nebolo obsahovo v poriadku a malo vady, ktoré mal súd prvej inštancie odstraňovať. Súd však nemá poučovaciu povinnosť voči stranám sporu, ak sú tieto právne zastúpené advokátom. Žalobcovia nezmyselne žiadajú, aby bol súd viazaný obsahom petitu a nie jeho formuláciou. V prejednávanej prípadnej žalobe súd prvej inštancie bol viazaný obsahom petitu a spravoval sa podľa obsahu petitu, pričom obsahom petitu bola neplatnosť právneho úkonu. Ani z obsahu petitu totiž nevyplývalo, že žalobcovia sa domáhajú toho, že nárok žalovaného nevznikol a nie neplatnosti právneho úkonu. Formulácia aj obsah petitu boli jednoznačné, a to neplatnosť právneho úkonu. Podaným odvolaním v podstate žalobcovia učinili zmenu žaloby, však nepožiadali o zmenu žaloby v súlade s Civilným sporovým poriadkom a ani vykonané dokazovanie nie je podkladom pre rozhodovanie o zmenenej žalobe. Žalobcovia ani nemôžu v podanom odvolaní žiadať, aký právny názor má vysloviť odvolací súd v prípadnom uznesení o zrušení rozsudku súdu prvej inštancie. Celé odvolanie žalobcov je zmätočné, nedôvodné a fabulujúce situáciu, že nimi podaná žaloba mala vady, súd prvej inštancie ich neodstránil a že sa vlastne domáhali niečoho iného, ako bolo uvedené v žalobe. Na uvedenú skutočnosť však žalobcovia prišli až po doručení rozsudku súdu prvej inštancie, keď zistili, že podali nesprávnu a neprípustnú žalobu. Žalovaný prostredníctvom právneho zástupcu pritom hneď v úvode pojednávania dňa 10.6.2019 namietal, že takáto žaloba je podľa účinného Civilného sporového poriadku neprípustná.

8. Vo veci následne podali odvolaciu repliku samotní žalobcovia, ktorí v nej uviedli, že zotrvávajú na svojich skutkových a právnych tvrdeniach uvedených v samotnom odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Humenné, pričom uviedli, že žalobcovia sa žalobou domáhali, aby súd určil, že právne úkony, a to zmluva o pôžičke a uznaní dlhu sú neplatné. Toto svoje tvrdenie odôvodnili skutočnosťou, že k podpísaniu právnych úkonov došlo pod nátlakom, a teda neboli prejavom ich slobodnej vôle, boli podpísané v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, zároveň nikdy nedošlo k odovzdaniu predmetu pôžičky, ktorá je reálnym kontraktom, a teda bez odovzdania peňazí pôžička nevznikne, pričom nemožno platne uznať nedlh a zároveň uvedené právne úkony boli len právnymi úkonmi zastretými v zmysle ust. § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka, nakoľko mali zastierať skutočný právny úkon, zabezpečenie pohľadávky žalovaného zaplatiť náklady žalovaného vynaložené v exekučnom konaní

vedenom pod č. 151 Ex/126/2011 exekútorom N.. Q. J.. Z uvedeného má teda vyplývať, že právny vzťah pôžičky nevznikol a keďže nemožno platne uznať nedlh, tieto právne úkony, teda zmluva o pôžičke a uznanie dlhu, sú absolútne neplatné.

9. Vo veci podal odvoláciu dupliku žalovaný, ktorý v nej uviedol, že žaloba, tak ako bola podaná žalobcami o neplatnosť právneho úkonu, je podľa Civilného sporového poriadku neprípustná, pokiaľ nevyplýva z osobitného predpisu, pričom Občiansky zákonník nie je takýmto osobitným predpisom. Ohľadne skutkových tvrdení žalobcov uvádzaných vo vyjadrení, poukázal žalovaný na to, že v odvolacom konaní nie sú relevantné nové skutkové tvrdenia žalobcov a odvolací súd musí vyriešiť procesnú otázku prípustnosti žaloby, a to tak, že bola správne zamietnutá súdom prvej inštancie.

10. Krajský súd v Prešove, (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), v zmysle zásad ust. § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konania mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasledujúce CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 380 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné.

11. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje a vo vzťahu k odvolacím námietkam poukazuje na ust. § 387 ods. 2 CSP.

12. Na potvrdenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia a k odvolacím námietkam, odvolací súd uvádza nasledovné.

13. V prvom rade odvolací súd poukazuje na ust. § 387 Civilného sporového poriadku, ktorý uvádza, že žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť. V druhom rade súd prvej inštancie v prejednávanej veci v zmysle ust. § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku správne odôvodnil a zároveň správne analyzoval v odôvodnení svojho rozhodnutia, že po nadobudnutí účinnosti tohto procesného predpisu sa zmenil spôsob nazerania na možnosť rozhodnutia o neplatnosti právneho úkonu, pretože podmienkou realizácie takéhoto určenia je to, že táto skutočnosť má vyplývať z osobitného predpisu. S týmto záverom súdu prvej inštancie sa stotožňuje aj odvolací súd s poukazom na to, že určenie neplatnosti právneho úkonu, ktoré v súčasnosti z hľadiska platnej legislatívny procesného práva danej Civilným sporovým poriadkom je možné len za podmienky, že tak ustanovuje osobitný predpis, pričom v prejednávanej veci nejde o takúto hmotnoprávnu situáciu. Nová právna úprava Civilného sporového poriadku teda pripúšťa žalobu na určenie právnych skutočností iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu, a to najmä z hmotného práva, ako to nepochybne vyplýva zo samotného ust. § 137 písm. d) CSP.

14. Zároveň k odvolacej námietke žalobcov, že samotná žaloba mala vady návrhu, pričom súd prvej inštancie mal pristúpiť k odstráneniu väd návrhu, sa odvolací súd nestotožňuje. Samotná žaloba podaná žalobcami obsahovala všetky podstatné náležitosti a zároveň možno konštatovať, že samotný petit žaloby bol dostatočne jasný, určitý a zrozumiteľný. V prípade, že žaloba obsahuje všetky podstatné náležitosti a samotný petit spĺňa kritériá určitosti, jasnosti a zrozumiteľnosti, nie je úlohou súdu prvej inštancie poučovať stranu sporu o tom, či nárok, ktorý si uplatňuje je možné si uplatniť, pokiaľ tento nárok je jasne možné definovať z obsahu samotného petitu. Skutočnosť, že sporová strana sa rozhodne uplatniť si nárok, ktorý procesné predpisy nepripúšťajú, nenapĺňa kritérium vady samotnej žaloby, pričom je vždy na strane sporu, čo a akým spôsobom sa rozhodne žalovať s tým, že následne nesie v prípade neúspechu zodpovednosť za takto uplatnené právo na súde.

15. Čo sa týka samotného obsahu podaného odvolania, v ktorom samotný žalobca špecifikuje petit žaloby, odvolací súd posúdil najmä do tej miery, že v zmysle ust. § 387 Civilného sporového poriadku žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť. Zároveň je potrebné konštatovať, že podľa obsahu samotného odvolania tento v sebe ani neobsahuje návrh na zmenu žaloby, skôr obsahovo možno túto časť podaného odvolania žalobcami posúdiť tak, že tieto žiadajú, aby v rámci princípu iura novit curia a samotného obsahu žaloby, súd hľadel na petit vo veci samej takým spôsobom, akým ho žalobcovia

opisujú v podanom odvolaní. Toto časťou svojho odvolania v samotnej podstate nevyvracajú právny záver súdu prvej inštancie zaujatý k ust. ust. § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku. Tu odvolací súd konštatuje, že civilný sporový poriadok nevyžaduje, aby žalobca po stránke formálnej do najmenších podrobností formuloval návrh budúceho želaného výroku súdneho rozhodnutia. Z jeho doslovného znenia je zrejmé, že za postačujúce považuje, ak žalobca v žalobe vyjadrí podstatu / zmysel / toho, čoho sa v konaní na základe opísaného skutkového stavu domáha. Petit žaloby, tak ako žalobca formuluje v podanej žalobe alebo neskôr v priebehu konania, je súd povinný posudzovať čisto z hľadiska obsahového, t.j. či je v žalobe dostatočne presne, určito a zrozumiteľne vyjadrené, čo žalobca žiada. Súd do výroku svojho rozhodnutia nemusí prevziať doslovne žalobcom formulovaný petit žaloby, môže v ňom vykonať také zásahy, ktoré zachovávajú podstatu petitu a nemenia jeho zmysel. Súd v žiadnom prípade nie je viazaný do najmenších podrobností výrazovými prostriedkami použitými v texte petitu alebo jeho doslovným znením a môže výrok svojho rozhodnutia, než zodpovedá doslovnému zneniu žalobného petitu formulovať odlišne / bez toho, aby sa dopustil procesnej vady /, dokonca je povinnosťou súdu upraviť formulačne petit žaloby tak, aby zodpovedal objektívnemu hmotnému právu a aby jeho formulácia zodpovedala dovoleným spôsobom výkonu rozhodnutia. Požiadavka procesného predpisu, aby zo žaloby vyplývalo, čoho sa žalobca domáha, neznamena, žeby žalobca bol povinný urobiť súdu návrh na znenie výroku jeho rozsudku (pozri rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 219/2007). Avšak v prípade žalobcami navrhovaného postupu uvedeného v podanom odvolaní (aby v rámci princípu iura novit curia a samotného obsahu žaloby, súd hľadel na petit vo veci samej takým spôsobom, akým ho žalobcovia opisujú v podanom odvolaní) tento považuje odvolací súd za vykonanie takého zásahu, ktorý by nezachovával podstatu pôvodne formulovaného petitu a zároveň by menil jeho samotný zmysel, ktorý odvolací súd špecifikuje nižšie.

16. Odvolací súd uzatvára, že v zmysle vyššie citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku nemohli žalobcovia podať žalobu podľa ust. § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke, ako aj určenie neplatnosti uznania dlhu, ale v prípade, že napádali existenciu samotného dlhu, resp. pôžičky, mali podať žalobu podľa ust. § 137 ods. 1 písm. c) CSP o určenie, či tu právo je alebo nie je a to takým procesným spôsobom, že by petitom žaloby vo veci samej žiadali o určenie neexistencie, či už práva alebo nároku zo zmluvy o pôžičke a uznania dlhu. V prípade takto podanej žaloby by sa v súlade s novou koncepciou civilného sporového poriadku ako predbežná otázka riešila neplatnosť zmluvy o pôžičke, ako aj neplatnosť uznania dlhu, no zároveň by vo veci samej došlo aj k odstráneniu konkrétnej spornosti existencie žalobcom napádaného nároku či práva protistrany. Žalobcami podaná žaloba, ktorá je predmetom posúdenia odvolacieho súdu, by však iba vytvárala ďalší spor a minula sa samotnému účelu určovacej žaloby, tak ako je definovaná konštantnou judikatúrou.

17. Pre posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu je významná i skutočnosť, či právnym poriadkom SR žalobcom nebola poskytnutá iná možnosť ochrany ich práv, ak výlučne žalovaný je aktívne legitimovaný na podanie žaloby na plnenie. Ústavný súd stanovil dve procesné kritéria, ktorých naplnenie vyzdvihuje intenzitu závažnosti veci nad rámec diskrečných oprávnení všeobecných súdov a signalizuje extrémnu úroveň vybočenia z tohto rámca. Prvým z nich je hmotnoprávny i procesný stav konkrétnej veci, za ktorého účastníkom neostáva nič iné, len aktivovať určovaciu žalobu ako „ultimum refugium“, teda posledné východisko obrany a následnej ochrany svojich práv. Druhým je potom situácia, kedy je účastník vystavený dlhotrvajúcej neistote z hľadiska ochrany svojich práv, resp. následkov, ktoré pre neho môže zmluva predstavovať (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1440/14).

18. Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe nie je daný vtedy, ak by požadované určenie viedlo len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Tu ide predovšetkým o prípady, kedy sa žalobca domáha žalobou určenia neplatnosti právneho úkonu s tým, aby následne mohol žalobca podať žalobu na plnenie (napr. žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo žalobu na náhradu škody), alebo inú určovaciu žalobu (napr. žalobu o určenie práva alebo nároku). Určovacia žaloba je tak neprípustná vtedy, ak rozhodnutie o merite sporu by predstavovalo len rozhodnutie o predbežnej otázke podstatnej pre rozhodnutie iného (následne iniciovaného) súdneho sporu.

19. Tu odvolací súd poukazuje na rozhodnutie NSSR 2ObdoV/11/2019 zo dňa 11.12.2019 cit.: „Dovolací súd v nadväznosti na uvedené konštatuje, že pokiaľ žalobca nemá inú právnu možnosť domáhať sa ochrany svojich práv než určovacou žalobou (napr. podaním žaloby na plnenie), má žalobca naliehavý právny záujem na požadovanom určení podľa § 80 písm. c/ O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016 (rovnako aj § 137 písm. c/ C. s. p.). Uvedené platí aj vtedy, ak má legitimáciu na podanie žaloby na plnenie

výlučne žalovaná strana.“ V zmysle tohto rozhodnutia v prípade, že ak žalobca nemôže popri určovacej žalobe zároveň mať možnosť žalovať na plnenie, čo je platí aj pre odvolacím súdom posudzovanú vec, má správne žalobca správne podať určovaciu žalobu podľa ust. § 137 písm. c/ C. s. p.

20. V nadväznosti na uvedené odvolací súd konštatuje, že žalobca v konaní nepreukázal naliehavý právny záujem, keď žalobcom požadované určenie podľa ust. § 137 písm. d/ C. s. p. v predmetnej veci nepredstavuje také určenie, ktoré by napriek meritórnemu rozhodnutiu s definitívnou platnosťou aj pre budúcnosť vyriešilo spory medzi stranami sporu, jednak odstránilo spornosť medzi nimi, zamedzilo ďalším sporom a odstránilo právnu neistotu žalobcov voči žalovanému (rozhodnutie o merite sporu by predstavovalo len rozhodnutie o predbežnej otázke podstatnej pre rozhodnutie iného následne iniciovaného súdneho sporu). Uvedené určenie, ktorého sa žalobcovia domáhajú v tomto konaní, nemôže v žiadnom prípade vytvoriť pevný základ právneho vzťahu medzi stranami sporu a nemá ani spôsobilosť zamedziť ďalším sporom.

21. Z uvedených dôvodov, keďže súd prvej inštancie správne dospel k vyššie uvedeným záverom, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

22. O trovách konania sporových strán bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Odvolanie žalobcov bolo vyhodnotené ako nedôvodné, a preto bol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania žalovanému proti neúspešným žalobcom v 1.a 2.rade v plnom rozsahu.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).